

DOI <https://doi.org/10.51647/kelm.2020.5.1.26>

INSTYTUCJONALNE GWARANCJE MECHANIZMU ADMINISTRACYJNO-PRAWNEGO ZABEZPIECZENIA PRAW CZŁOWIEKA CZWARTEJ GENERACJI W SYSTEMIE OCHRONY ZDROWIA

Sandra Boldizhar

kandydat nauk prawnych,

*docent Katedry Prawa Administracyjnego, Finansowego i Informacyjnego
Państwowej Szkoły Wyższej „Użhorodzki Uniwersytet Narodowy” (Użhorod, Ukraina)*

ORCID ID: 0000-0003-3096-9181

Boldizhar@gmail.com

Adnotacja. Zbadano cechy gwarancji instytucjonalnych, które są częścią mechanizmu administracyjno-prawnego zapewnienia praw człowieka czwartej generacji w systemie opieki zdrowotnej. Ustalono, że system gwarancji instytucjonalnych obejmuje gwarancje parlamentarne, gwarancje Rzecznika Praw Obywatelskich, gwarancje prezydenckie, gwarancje rządowe, gwarancje lokalnych władz wykonawczych, gwarancje jednostek samorządu terytorialnego. Zaproponowano mechanizmy, które mają na celu poprawę sytuacji w sprawach zabezpieczenia praw człowieka czwartej generacji: wprowadzenie instytucji Pełnomocnika do spraw Ochrony Praw Człowieka Czwartej Generacji, prowadzenie przez Radę Doradczą przy Rzeczniku Praw Człowieka oddzielnej analizy przestrzegania praw człowieka czwartej generacji, powołanie przez Rzecznika Praw Obywatelskich swojego przedstawiciela, który będzie zajmował się wyłącznie kwestiami zapewnienia praw człowieka czwartej generacji, utworzenie grupy roboczej ds. zapewnienia praw człowieka czwartej generacji przy Komisji ds. Reformy Prawnej.

Słowa kluczowe: prawa człowieka, gwarancje prawne, gwarancje instytucjonalne, organy władzy publicznej, jednostki samorządu terytorialnego, mechanizm.

INSTITUTIONAL GUARANTEES OF THE ADMINISTRATIVE AND LEGAL MECHANISM FOR ENSURING FOURTH GENERATION HUMAN RIGHTS IN THE HEALTHCARE SYSTEM

Sandra Boldizhar

Candidate of Law,

*Associate Professor at the Administrative, Financial and Informative Law Department
Uzhhorod National University (Uzhhorod, Ukraine)*

ORCID ID: 0000-0003-3096-9181

Boldizhar@gmail.com

Abstract. The peculiarities of the institutional guarantees, which are part of the administrative law mechanism for ensuring the fourth generation of human rights in the health care system, have been studied. It is determined that the system of institutional guarantees includes parliamentary guarantees, ombudsman guarantees, president's guarantees, government guarantees, guarantees of local executive bodies, guarantees of local self-government bodies. The mechanisms to improve the situation in the field of human rights of the fourth generation are proposed: introduction of the institution of the Commissioner for the Protection of Human Rights of the fourth generation, conducting a separate analysis of the human rights ombudsman ensuring the fourth generation of human rights, establishing a working group on ensuring the fourth generation of human rights under the Commission for Law Reform.

Key words: human rights, legal guarantees, institutional guarantees, public authorities, local governments, mechanism.

ІНСТИТУЦІЙНІ ГАРАНТІЇ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЧЕТВЕРТОГО ПОКОЛІННЯ В СИСТЕМІ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я

Сандра Болдіжар

кандидат юридичних наук,

*доцент кафедри адміністративного, фінансового та інформаційного права
Ужгородського національного університету (Ужгород, Україна)*

ORCID ID: 0000-0003-3096-9181

Boldizhar@gmail.com

Анотація. Досліджено особливості інституційних гарантій, які входять до адміністративно-правового механізму забезпечення прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я. Визначено, що система інституційних гарантій включає парламентські гарантії, гарантії омбудсмена, президентські гарантії, урядові гарантії,

гарантії місцевих органів виконавчої влади, гарантії органів місцевого самоврядування. Запропоновано механізми, які спрямовані на покращення ситуації у питаннях забезпечення прав людини четвертого покоління: запровадження інституту Уповноваженого із захисту прав людини четвертого покоління, проведення Консультативною радою при омбудсмені окремого аналізу за додержанням прав людини четвертого покоління, призначення омбудсменом свого представника, який буде займатися винятково питаннями забезпечення прав людини четвертого покоління, утворення робочої групи з питань забезпечення прав людини четвертого покоління при Комісії з правової реформи.

Ключові слова: права людини, юридичні гарантії, інституційні гарантії, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, механізм.

Вступ. Зміст юридичних гарантій полягає у створенні таких правових інститутів, які мають забезпечувати необхідні правові засоби для реалізації прав та обов'язків, а також захищати права громадян від порушень з боку органів державної влади та інших громадян.

З огляду на особливу чутливість прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я, надзвичайно важливо досліджувати питання їх гарантування у період, коли законодавство у сфері прав людини четвертого покоління знаходиться у стадії формування. Окреме місце у системі гарантій посідають інституційні гарантії, які включають систему органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Дослідження інституційних гарантій дозволить нам визначити фактори, що створюють найкращі умови та передумови для реалізації прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я, враховуючи теперішній розвиток суспільства та держави.

Питання дослідження інституційних гарантій прав людини приділяли увагу О.П. Васильченко, В. Князев, Я.П. Кузьменко, Е.О. Олефіренко, І.Й. Магновський, С.П. Погребняк, Б.І. Стахура тощо.

Однак з огляду на брак досліджень, які стосувалися б саме інституційних гарантій адміністративно-правового механізму забезпечення прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я, вбачаємо потребу у цьому дослідженні.

Основна частина. Метою статті є визначення та характеристика особливостей інституційних гарантій адміністративно-правового механізму забезпечення прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я.

Однією з важливих особливостей, які характеризують стан людини у суспільстві, є наявність гарантій реалізації та здійснення нею прав та свобод, що закріплені у нормах права. Забезпечення прав та свобод можливе завдяки спектру різноманітних засобів: політичних, економічних, юридичних тощо. Не менш важливе місце серед цих засобів посідають інституційні гарантії.

О.Ф. Скакун зазначає, що: «Без гарантій права свободи та обов'язки людини і громадянина перетворюються на своєрідні «заяви про наміри», що не мають ніякої цінності ні для особи, ні для суспільства» (Скакун, 2001: 187).

У цій статті ми розглянемо інституційні гарантії, до числа яких входять парламентські гарантії, гарантії Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, президентські гарантії, урядові гарантії, гарантії місцевих органів виконавчої влади, гарантії органів місцевого самоврядування.

1. Парламентські гарантії

Верховна Рада України має безпосередній вплив на права людини, що перш за все виражається через прийняття законів. Відповідно до статті 92 Конституції України винятково законами України визначаються (1) права і свободи людини і громадянина, гарантії цих прав і свобод; основні обов'язки громадянина; (2) основи соціального захисту і охорони здоров'я; (3) організація і діяльність органів виконавчої влади, основи державної служби; (4) судоустрій, судочинство, статус суддів, засади судової експертизи, організація і діяльність прокуратури, нотаріату, органів досудового розслідування, органів і установ виконання покарань, порядок виконання судових рішень, засади організації та діяльності адвокатури тощо (Конституція України).

З іншого боку, народний депутат також бере активну участь у забезпеченні прав людини. Це проявляється через його можливість звернутися із запитом до органів Верховної Ради України, до Кабінету Міністрів України, до керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування, а також до керівників підприємств, установ і організацій, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форм власності (Конституція України).

Окрім цього, народний депутат відповідно до Закону України «Про статус народного депутата України» розглядає звернення від виборців, а також від підприємств, установ, організацій, органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, вживає заходів для реалізації їх пропозицій і законних вимог, інформує виборців про свою депутатську діяльність під час особистих зустрічей з ними та через засоби масової інформації (Про статус народного депутата України).

У разі надходження таких звернень до народного депутата останній може реалізувати своє право на депутатський запит для забезпечення прав та свобод людини. Наразі цей механізм не є ефективним, зокрема і тому, що Верховна Рада України не веде обліку депутатських запитів.

Ще одним парламентським інструментом гарантування прав людини є діяльність тимчасових слідчих комісій та тимчасових спеціальних комісій.

Відповідно до Закону України «Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України» слідчі комісії утворюються задля здійснення парламентського контролю шляхом проведення розслідування з питань, що становлять суспільний інтерес, тоді як спеціальні комісії – для підготовки і попереднього розгляду питань, а також для підготовки і доопрацювання проєктів законів та інших актів

Верховної Ради України на правах головного комітету, якщо предмет правового регулювання таких проєктів не належить до предметів відання комітетів, утворених Верховною Радою України, крім випадку прийняття Верховною Радою України рішення про створення спеціальної комісії з правами головного комітету для продовження роботи над законопроєктом про внесення змін до Конституції України (Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України).

Указаний закон визначає широкий спектр прав слідчої комісії, серед яких право: (1) отримувати необхідну для своєї діяльності інформацію, документи, матеріали та інші відомості, що стосуються предмета розслідування; (2) ознайомлюватися з документами, які стосуються предмета розслідування, отримувати їх копії; (3) запрошувати осіб для отримання показань чи пояснень з питань, щодо яких проводиться розслідування слідчою комісією, заслуховувати їх на своєму засіданні, ставити їм запитання; (4) отримувати показання чи пояснення від осіб щодо обставин, які розслідуються; (5) приймати рішення про залучення експертів та фахівців для роботи в слідчій комісії; (6) звертатися за допомогою до органів державної влади, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових, службових осіб, керівників (або посадових осіб, що виконують їх обов'язки) підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, які зобов'язані сприяти слідчій комісії під час розслідування визначених Верховною Радою України питань; (7) залучати до участі в розслідуванні працівників органів прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, податкової міліції за згодою їх керівників тощо (Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України).

Інститут парламентського розслідування в Україні станом на сьогодні має чітко виражені правові рамки, що дозволяє проводити розслідування у разі порушення прав людини четвертого покоління, що спричинило значний суспільний інтерес. Це важливо, оскільки за результатами розгляду слідчою комісією готується звіт, який у разі необхідності може бути направлено до Генеральної прокуратури України для їх вивчення та відповідного реагування, Президента України, Прем'єр-міністра України чи для реагування згідно із законом відповідному органу державної влади, іншому державному органу, органу місцевого самоврядування чи посадовій особі. При цьому орган чи особа, яким було направлено висновки слідчої комісії, зобов'язані поінформувати Верховну Раду України про результати розгляду висновків (Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України). Таким чином гарантується, що звернення відповідної комісії має отримати правову кваліфікацію з боку органу чи особи, до якої такі висновки було направлено.

2. Гарантії Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини

Попри те, що Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини призначає на посаду Верховна Рада України, вважаємо за потрібне виокремити його як окрему інституцію захисту прав людини четвертого покоління, оскільки омбудсмен відповідно до статті 101 Конституції України здійснює парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина (Конституція України).

Повноваження омбудсмена є досить широкими та передбачають: (а) захист прав і свобод людини і громадянина, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України; (б) запобігання порушенням прав і свобод людини і громадянина або сприяння їх поновленню; (в) сприяння приведенню законодавства України про права і свободи людини і громадянина у відповідність з Конституцією України, міжнародними стандартами у цій галузі; (г) поліпшення і подальший розвиток міжнародного співробітництва в галузі захисту прав і свобод людини і громадянина; (г) запобігання будь-яким формам дискримінації щодо реалізації людиною своїх прав і свобод (Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини).

Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини» передбачає декілька механізмів, які дозволяють омбудсмену сприяти захисту прав людини. Йдеться про конституційне подання омбудсмена, подання омбудсмена, прийом та розгляд звернень від осіб, щорічні та спеціальні доповіді омбудсмена.

Окремої уваги заслуговують щорічні та спеціальні доповіді омбудсмена, які мають містити посилання на випадки порушень прав і свобод людини і громадянина.

Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні за 2018 рік стосувалась, зокрема, і питань дискримінації за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної самоідентичності. Так, у цій доповіді було наголошено на випадках дискримінації з боку органів державної влади: «...Уповноваженим було виявлено допис у соціальній мережі Facebook депутата Ужгородської обласної ради Б., який містив дискримінаційні висловлювання та поширення мови ворожнечі стосовно представників ЛГБТІ-спільноти міста Ужгорода, а також висловлювання, спрямовані на приниження честі та гідності громадян за ознаками сексуальної орієнтації та гендерної ідентичності». У зв'язку з цим з депутатом було проведено роз'яснювальну роботу щодо неприпустимості повторення подібної ситуації (Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні за 2018 рік).

Регіональні представництва омбудсмена в Україні дозволяють збільшувати ефективність діяльності цього інституту, оскільки спрощується процедура звернення особи до омбудсмена у зв'язку з функціонуванням громадських приймальень на регіональному рівні.

Зважаючи на специфіку прав людини четвертого покоління, доцільним видається запровадити інститут Уповноваженого із захисту прав людини четвертого покоління. Це, на нашу думку, дасть новий імпульс у питанні захисту прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я, дозволить запобігати порушенням вказаних прав та сприятиме приведенню законодавства України про права людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я у відповідність з Конституцією України та міжнародними стандартами у цій галузі.

Окрім цього, існують й інші механізми, на які потрібно звернути увагу. Перший із них полягає у тому, щоб Консультативна рада при омбудсмені окремо проводила аналіз додержання прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я. Другий механізм передбачає призначення омбудсменом свого представника, який буде займатися винятково питаннями захисту прав людини четвертого покоління.

3. Президентські гарантії

Відповідно до статті 102 Конституції України Президент України є гарантом додержання Конституції України, прав і свобод людини і громадянина. З іншого боку, Президент України володіє правом законодавчої ініціативи у Верховній Раді України (стаття 93 Конституції України) та видає укази і розпорядження, які є обов'язковими до виконання на території України (стаття 106 Конституції України) (Конституція України).

Важливу роль у діяльності щодо гарантування Президентом України прав і свобод людини і громадянина відіграють консультативні та дорадчі органи, утворені відповідно до пункту 28 частини 1 статті 106 Конституції України (Конституція України).

Указом Президента України від 21 червня 2019 року № 421/2019 утворено Комісію з питань правової реформи як консультативно-дорадчий орган при Президентові України, основними засадами діяльності якої є робота з питань правової реформи підготовку та подання Президентові України пропозицій щодо внесення змін до Конституції України і законів України, спрямованих на забезпечення реалізації конституційних норм і принципів, а саме пріоритетності захисту фундаментальних прав і свобод людини і громадянина (Про Комісію з питань правової реформи).

Відповідно до Положення про Комісію з питань правової реформи у складі Комісії утворюються робочі групи з питань: (1) підготовки пропозицій щодо внесення змін до Конституції України; (2) розвитку законодавства про організацію судової влади та здійснення правосуддя; (3) розвитку кримінального права; (4) реформування кримінальної юстиції; (5) розвитку юридичної освіти; реінтеграції тимчасово окупованих територій (Питання Комісії з питань правової реформи).

Вбачається, що у рамках діяльності Комісії з правової реформи доцільно утворити робочу групу з питань забезпечення прав людини четвертого покоління та залучити до її діяльності провідних фахівців-юристів у вказаній сфері, оскільки, як зазначає П.С. Корнієнко: «Спеціалізація допоміжних органів при Президенті України, що склалася в контексті конституційних повноважень глави держави як гаранта прав і свобод людини і громадянина, здатна сприяти їх захисту» (Корнієнко, 2019: 91–92).

4. Урядові гарантії

Стаття 116 Конституції України встановлює, що Кабінет Міністрів України: забезпечує виконання Конституції і законів України, актів Президента України; вживає заходів щодо забезпечення прав і свобод людини і громадянина тощо (Конституція України).

Беручи до уваги медичне законодавство України, ми можемо більш детально окреслити роль Кабінету Міністрів України у гарантуванні прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я. Так, згідно з Основами законодавства України про охорону здоров'я Кабінет Міністрів України: (1) встановлює порядок розробки галузевих стандартів у сфері охорони здоров'я та проведення державної оцінки медичних технологій; (2) організує розробку та здійснення державних цільових програм, створює економічні, правові та організаційні механізми, що стимулюють ефективну діяльність у сфері охорони здоров'я, забезпечує розвиток мережі закладів охорони здоров'я, укладає міждержавні угоди і координує міжнародне співробітництво з питань охорони здоров'я, а також у межах своєї компетенції здійснює інші повноваження, покладені на органи виконавчої влади в сфері охорони здоров'я; (3) затверджує вимоги до надавача послуг з медичного обслуговування населення, з яким головними розпорядниками бюджетних коштів укладаються договори про медичне обслуговування населення (Основи законодавства України про охорону здоров'я).

Проте основну роль у вказаній сфері відіграє Міністерство охорони здоров'я України як головний орган у системі центральних органів виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері охорони здоров'я.

Міністерство охорони здоров'я України у рамках свої повноважень: (1) затверджує порядок проведення клінічних випробувань тканинних і клітинних трансплантатів і експертизи матеріалів клінічних випробувань з метою їх застосування у клінічній практиці; (2) здійснює контроль і нагляд за додержанням законодавства про охорону здоров'я, зокрема про медико-соціальну експертизу, вимог, необхідних для провадження діяльності, пов'язаної із трансплантацією органів та інших анатомічних матеріалів людині, та дотриманням галузевих стандартів медичного обслуговування, медичних матеріалів і технологій; (3) затверджує порядки застосування методу штучного запліднення та імплантації ембріона; (4) забезпечує в межах повноважень, передбачених законом, додержання закладами охорони здоров'я, підприємствами, установами та організаціями права громадян на охорону здоров'я та прав пацієнта тощо (Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України).

Низка інших гарантій захисту прав людини у системі охорони здоров'я покладається на Міністерство охорони здоров'я України відповідно до Закону України «Про застосування трансплантації анатомічних матеріалів людині», Закону України «Про заборону репродуктивного клонування людини», Наказу Міністерства охорони здоров'я України «Про затвердження Порядку направлення жінок для проведення першого курсу лікування безплідності методами допоміжних репродуктивних технологій за абсолютними показаннями за бюджетні кошти».

5. Гарантії місцевих органів виконавчої влади

Відповідно до статті 1 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» виконавчу владу в областях і районах, містах Києві та Севастополі здійснюють місцеві державні адміністрації, які входять до системи органів виконавчої влади (Про місцеві державні адміністрації).

У статті 22 Закону України «Про місцеві державні адміністрації» визначено перелік повноважень місцевих державних адміністрацій у сфері охорони здоров'я, до числа яких належать: (1) реалізація державної політики у галузі охорони здоров'я; (2) здійснення функцій засновника щодо наукових установ, закладів охорони здоров'я, що належать до сфери її управління, їх матеріально-фінансове забезпечення; (3) організація роботи медичних закладів з надання допомоги населенню (Про місцеві державні адміністрації).

У ході проведення децентралізації в Україні було висунуто пропозиції замінити місцеві державні адміністрації на префектів. Відповідно до Проекту Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади) префекти мали стати представниками держави в округах і областях, у місті Києві. Важливі положення цього Проекту стосувались повноважень префекта, до числа яких віднесли такі: (1) здійснення адміністративного нагляду за додержанням Конституції і законів України органами місцевого самоврядування; (2) координація діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади та здійснення адміністративного нагляду за додержанням ними Конституції та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України; (3) спрямування і координація діяльності територіальних органів центральних органів виконавчої влади, забезпечення їхньої взаємодії з органами місцевого самоврядування в умовах воєнного або надзвичайного стану, надзвичайної екологічної ситуації; (4) внесення Президенту України подання про зупинення дії ухваленого радою, головою громади, окружною, обласною радою акта, що не відповідає Конституції України та створює загрозу порушення державного суверенітету, територіальної цілісності чи загрозу національній безпеці тощо (Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)).

Станом на сьогодні вказаний Проект відкликано. Не в останню чергу через його недосконалість. Зокрема, фахівці звертають увагу на те, що «Префект не може втручатися в поточну діяльність виконавчих структур на місцях, бо це призведе лише до конфліктних ситуацій і погіршить ефективність їх роботи. Йому слід залишити лише наглядову функцію, причому нагляд має бути не за додержанням територіальними органами центральних органів виконавчої влади Конституції та законів України, актів Президента України та Кабінету Міністрів України...» (Чи потрібні Україні префекти та з яким статусом?). З іншого боку, у разі досягнення консенсусу щодо функцій префекта важливо розробити ефективний механізм, який дозволить йому належним чином захищати права людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я.

6. Гарантії органів місцевого самоврядування

Органи місцевого самоврядування також відіграють важливу роль у забезпеченні прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я. Варто зазначити, що «місцеві органи влади повинні сприяти розумінню та повазі прав людини щодо всіх осіб, які належать до їхньої юрисдикції, зокрема через освіту, навчання і міжкультурну комунікацію. Так, органи місцевого самоврядування мають систематично організовувати відповідну підготовку для своїх виборних представників і адміністративного персоналу та поширювати серед громадян відповідну інформацію про їх права» (Шаповалова, 2018: 115).

Безпосередній вплив органів місцевого самоврядування простежується крізь призму відповідних повноважень. Серед таких повноважень слід виділити наступні: (а) управління закладами охорони здоров'я; (б) організація медичного обслуговування у закладах освіти, культури, фізкультури і спорту, оздоровчих закладах, які належать територіальним громадам або передані їм; (в) забезпечення в межах наданих повноважень доступності і безоплатності медичного обслуговування на відповідній території; (г) забезпечення відповідно до закону розвитку всіх видів медичного обслуговування, розвитку і вдосконалення мережі лікувальних закладів усіх форм власності, визначення потреби та формування замовлень на кадри для цих закладів, укладення договорів на підготовку спеціалістів, організація роботи щодо удосконалення кваліфікації кадрів, залучення роботодавців до надання місць для проходження виробничої практики учнями професійно-технічних навчальних закладів тощо (Про місцеве самоврядування в Україні).

Одним із важливих досягнень медичної реформи в Україні є автономізація закладів охорони здоров'я та перетворення їх із бюджетних установ на комунальні унітарні некомерційні підприємства, які входять до сфери управління органів місцевого самоврядування. А це своєю чергою надає нові можливості для успішного діалогу між органами місцевого самоврядування та закладами охорони здоров'я. Наразі важливо, щоб у ньому знайшлося місце для прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я, що можливо завдяки створенню підприємств, метою діяльності яких буде виконання функцій стосовно забезпечення збереження і зміцнення здоров'я населення завдяки застосуванню спеціальних методів, наприклад, трансплантації анатомічних матеріалів, застосування допоміжних репродуктивних технологій тощо.

Висновки. У статті було висвітлено питання інституційних гарантій адміністративно-правового механізму забезпечення прав людини четвертого покоління у системі охорони здоров'я. Було визначено, що до системи інституційних гарантій входять парламентські гарантії, гарантії Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, президентські гарантії, урядові гарантії, гарантії місцевих органів виконавчої влади, гарантії органів місцевого самоврядування.

Список використаних джерел:

1. Скакун О.Ф. Теорія держави і права : підручник. Пер. з рос. Харків : Консум, 2001. 656 с.
2. Конституція України від 28 червня 1996 року. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Про статус народного депутата України: Закон України від 17 листопада 1992 року № 2790-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>.

4. Про тимчасові слідчі комісії і тимчасові спеціальні комісії Верховної Ради України: Закон України від 19 грудня 2019 року № 400-IX. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-20#Text>.
5. Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини: Закон України від 23 грудня 1997 року № 776/97-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Щорічна доповідь Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини про стан додержання та захисту прав і свобод людини і громадянина в Україні за 2018 рік. *Уповноважений Верховної Ради України з прав людини*: вебсайт. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>.
7. Про Комісію з питань правової реформи: Указ Президента України від 21 червня 2019 року № 421/2019. Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4212019-27629>.
8. Питання Комісії з питань правової реформи: Указ Президента України від 07 серпня 2019 року № 584/2019. Президент України. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5842019-28949>.
9. Корнієнко П.С. Президент України у системі органів правозахисної діяльності. *Часопис Київського університету права*. 2019. № 1. С. 89–92.
10. Основи законодавства України про охорону здоров'я: Закон України від 19 листопада 1992 року № 2801-XII. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
11. Про затвердження Положення про Міністерство охорони здоров'я України: Постанова Кабінету Міністрів України від 25 березня 2015 року № 267. Кабінет Міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text>.
12. Про місцеві державні адміністрації: Закон України від 09 квітня 1999 року № 586-XIV. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.
13. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади). *Верховна Рада України*: вебсайт. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67644.
14. Чи потрібні Україні префекти та з яким статусом? *LexInform*: вебсайт. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/chy-potribni-ukrayini-prefekty-ta-z-yakym-statusom/>.
15. Шаповалова І.Б. Правовий статус органів місцевого самоврядування у сфері дотримання прав людини. *Державне управління та місцеве самоврядування*. 2018. Вип. 2 (37). С. 109–117.
16. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21 травня 1997 року № 280/97-ВР. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.

References:

1. Skakun O.F. *Teoriia derzhavy i prava*: Pidruchnyk. Per. z ros. Kharkiv : Konsum, 2001. 656 s.
2. Konstytutsiia Ukrainy vid 28 chervnia 1996 roku. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>.
3. Pro status narodnoho deputata Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 17 lystopada 1992 roku № 2790-XII. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2790-12#Text>.
4. Pro tymchasovi slidchi komisii i tymchasovi spetsialni komisii Verkhovnoi Rady Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 19 hrudnia 2019 roku № 400-IX. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/400-20#Text>.
5. Pro Uповnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny: Zakon Ukrainy vid 23 hrudnia 1997 roku № 776/97-VR. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/776/97-%D0%B2%D1%80#Text>.
6. Shchorichna dopovid Uповnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny pro stan doderzhannia ta zakhystu prav i svobod liudyny i hromadianyna v Ukraini za 2018 rik. Uповnovazheniy Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny: vebsait. URL: <https://www.ombudsman.gov.ua/ua/page/secretariat/docs/presentations/&page=3>.
7. Pro Komisiuu z pytan pravovoi reformy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 21 chervnia 2019 roku № 421/2019. Prezydent Ukrainy. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4212019-27629>.
8. Pytannia Komisii z pytan pravovoi reformy: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 07 serpnia 2019 roku № 584/2019. Prezydent Ukrainy. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/5842019-28949>.
9. Korniienko P. S. Prezydent Ukrainy u systemi orhaniv pravozakhysnoi diialnosti. *Chasopys Kyivskoho universytetu prava*. 2019. № 1. S. 89–92.
10. Osnovy zakonodavstva Ukrainy pro okhoronu zdorovia: Zakon Ukrainy vid 19 lystopada 1992 roku № 2801-XII. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2801-12#Text>.
11. Pro zatverdzhennia Polozhennia pro Ministerstvo okhorony zdorovia Ukrainy: Postanova Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 25 bereznia 2015 roku № 267. Kabinet Ministriv Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/267-2015-%D0%BF#Text>.
12. Pro mistsevi derzhavni administratsii: Zakon Ukrainy vid 09 kvitnia 1999 roku № 586-XIV. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>.
13. Proekt Zakonu pro vnesennia zmin do Konstytutsii Ukrainy (shchodo detsentralizatsii vlady). Verkhovna Rada Ukrainy: vebsait. URL: https://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=67644.
14. Chy potribni Ukraini prefekty ta z yakym statusom? *LexInform*: vebsait. URL: <https://lexinform.com.ua/dumka-eksperta/chy-potribni-ukrayini-prefekty-ta-z-yakym-statusom/>.
15. Shapovalova I. B. Pravovyi status orhaniv mistsevoho samovriaduvannia u sferi dotrymannia prav liudyny. *Derzhavne upravlinnia ta mistseve samovriaduvannia*. 2018. Vyp. 2 (37). S. 109-117.
16. Pro mistseve samovriaduvannia v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 21 travnia 1997 roku № 280/97-VR. Verkhovna Rada Ukrainy. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-%D0%B2%D1%80#Text>.